

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
DOS-2023-0000337
PZH-2023-835114326

Uw kenmerk

Bijlagen

Gebiedspartners

Onderwerp

Toetsbaar voorontwerp van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)

Geachte bestuurder,

Zoals beloofd tijdens ons bestuurlijk overleg op 9 juni jongstleden, ontvangt u hierbij de [link](#) naar het toetsbaar voorontwerp van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) 'Naar een nieuwe balans in het landelijk gebied'. Dit is de provinciale uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Hierin staan de plannen voor het landelijk gebied van Zuid-Holland die, samen met de plannen van de andere provincies, moeten leiden tot het behalen van de internationale en landelijke doelen voor natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat voor landbouw en landgebruik.

Onlosmakelijk daarmee verbonden zijn ons water- en bodemsysteem wat sturend wordt en een duurzaam toekomstperspectief voor de land- en tuinbouw, beiden eveneens onderdeel van het ZH-PLG. Dat betekent dat het ZH-PLG niet alleen over de fysieke leefomgeving van onze inwoners gaat, maar ook over hun gezondheid. En voor de land- en tuinbouw over een toekomst waarin nu en straks een goede boterham verdiend kan worden.

Om in Zuid-Holland ook in de toekomst goed te kunnen leven moeten de natuurlijke omstandigheden en gebruiksfuncties in het landelijk gebied met elkaar in balans zijn. Dat zijn zij nu niet. Door technologische ontwikkelingen hebben we de beperkingen van natuur, water en bodem overwonnen en konden we economisch groeien. Tegelijkertijd bewogen we ook naar de grenzen van ons natuur, water- en bodemsysteem toe. Daarom staan we nu voor de uitdaging om met het ZH-PLG ons landelijk gebied naar een nieuwe balans te brengen.

Het voorontwerp is vandaag tevens verstuurd aan Provinciale Staten. Op 28 juni volgt bespreking met de Statencommissie Klimaat, Natuur en Milieu waarna wij het voorontwerp ZH-PLG op 1 juli naar het ministerie van LNV opsturen voor een eerste toetsing.

Langdurige en essentiële samenwerking in de gebieden

Daarbij starten wij zeker niet op nul. Er is in de deelgebieden en sectoren de afgelopen jaren al hard gewerkt aan het verbeteren van onze natuur, de water- en bodemkwaliteit, het terugdringen van broeikasgassen uit landbouw en landgebruik etc. Deze inzet is voor ons de basis om nu door te

pakken op de opgaven in het landelijk gebied die nog voor ons liggen. Na de zomer van 2022 zijn wij daarom gestart met onze gebiedsgerichte aanpak voor het ZH-PLG. Met “wij” bedoelen Gedeputeerde Staten zeker niet alleen de provincie, maar juist ook gebiedspartners als u die aan de totstandkoming van dit product hebben bijgedragen. En met gebiedspartners bedoelen wij zowel medeoverheden als belangenorganisaties.

Samen met u en andere partners is gewerkt aan een stevig datafundament, de gebiedsfoto en bijhorende viewer (link: [Gebiedsviewer Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied](#)). Ook is gewerkt aan een gezamenlijk beeld van de opgaven. Dit is het begin van een langdurige en wat ons betreft essentiële samenwerking. De gesprekken waren soms pittig, maar altijd constructief, wat heeft geresulteerd in dit toetsbaar voorontwerp van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied.

Status toetsbaar voorontwerp ZH-PLG

Het ZH-PLG is in deze versie het voorontwerp dat ter toetsing wordt voorgelegd aan het ministerie van LNV. Een nadere uitwerking naar maatregelen en projecten voor deelgebieden leidt tot aanvullende bestuurlijke afspraken met andere overheden en maatschappelijke partners (zie verder onder vervolg over de startbeslissing). Hiervoor zijn meer gesprekken nodig om met elkaar tot een uitvoeringsagenda te komen.

Het toetsbaar voorontwerp is een samenstelling van de vereisten die het ministerie van LNV aan de provinciale gebiedsprogramma's landelijk gebied stelt en hetgeen wat tot nu is opgehaald in onze gebiedsprocessen.

Op hoofdlijnen beschrijft het de opgaven en gebiedsgerichte aanpak in Zuid-Holland voor natuur/stikstof, water, klimaat en land- en tuinbouw. De provincie heeft dit toetsbaar voorontwerp van het ZH-PLG geschreven op basis van de lopende gebiedsprocessen in de provincie Zuid-Holland. De gebiedsprocessen zijn een doorlopende lijn met continue ontwikkelingen waarin we samen met u werken aan de opgaven en doelen voor het landelijk gebied. Hieruit putten we als provincie voor het ZH-PLG. Om handen en voeten te geven aan de wisselwerking tussen gebiedsproces en ZH-PLG zijn in de Zuid-Hollandse kern- en deelgebieden bijeenkomsten georganiseerd en is per deelgebied een stand van zaken opgemaakt. De provincie heeft de opbrengst omgewerkt naar deze versie van het ZH-PLG waarmee we middelen bij het Rijk uit het Transitiefonds en andere fondsen/regelingen (bv klimaatfonds /gemeenschappelijk landbouw beleid) aanvragen.

Het product is onder hoge tijdsdruk tot stand gekomen, waarbij de provincie gebiedspartners de gelegenheid heeft gegeven op eerdere versies te reageren. Ondanks de zeer korte reactietijd is er met grote betrokkenheid en zorgvuldigheid vanuit de gebieden gereageerd. Een deel van deze reacties is verwerkt in de voorliggende versie een deel ook nog niet. Ik wil benadrukken dat er nog voldoende gelegenheid komt om hierover met elkaar te spreken en zaken te verwerken richting de ontwerpversie van het ZH-PLG.

Inhoud toetsbaar voorontwerp ZH-PLG

In deze versie van het ZH-PLG leest u onze eerste uitwerking van:

- Wat we willen en waarom dat nodig is: onze ambitie en doelen (H1);

- Wat we moeten doen: een analyse van de opgaven om minimaal te voldoen aan de wettelijke doelen (H2);
- Hoe we samen onze doelen bereiken: de principes van onze gebiedsgerichte aanpak en samenwerking met partners (H3);
- Wat we gaan doen: onze uitgangspunten, voorgestelde maatregelpakketten en hoe we de impact hiervan nog gaan analyseren (H4);
- Wanneer doen we wat en wat hebben we nodig: een vooruitblik op de adaptieve programmering, inzicht in benodigde middelen en randvoorwaarden (H5).

In de bijlagen staan een begrippenlijst en aanvullende informatie.

Van toetsbaar voorontwerp naar ontwerp naar vaststelling ZH-PLG

Gedeputeerde Staten hebben op 20 juni 2023 het besluit genomen het toetsbaar voorontwerp vrij te geven zodat deze aangeboden kan worden ter beoordeling door het Rijk, het planbureau voor de leefomgeving (PBL) en de ecologische autoriteit (EA). De ontwikkeling van het ZH-PLG gaat na deze vrijgave door. Na 1 juli 2023 werken Gedeputeerde Staten toe naar het ontwerp ZH-PLG en bereidt daarnaast met u en andere partners zogeheten startbeslissingen voor de gebiedsverkenningen voor. De gebiedsverkenningen monden uit in deelgebiedsprogramma's. De startbeslissingen beschrijven per deelgebied de opgave en de te nemen maatregelen (zie paragraaf 3.3 in het ZH-PLG). Tegelijkertijd starten we de uitvoering van kansrijke projecten.

In het ontwerp, verwacht eind 2023, verwerken we de input van Provinciale Staten, feedback van het Rijk en gebiedspartners, de uitkomsten van de doorrekening PBL en EA en het landbouwakkoord. Op basis van het ontwerp beoordeelt de minister van LNV of het plan geschikt is ter onderbouwing voor aanvragen uit het transitiefonds. De definitieve vaststelling van het eerste ZH-PLG door PS vindt naar verwachting in maart 2024 plaats.

Wij blijven streven naar een zorgvuldig proces waarin u voldoende tijd en ruimte heeft om uw achterban mee te nemen en om uw inbreng te leveren, ook op deze versie van het ZH-PLG. Wij willen snel met u in gesprek hoe wij het proces richting de startbeslissing het beste met elkaar kunnen inrichten.

Nieuw of aanvullend beleid via herijking omgevingsbeleid

Het ZH-PLG is een gebiedsprogramma, en heeft geen juridische planvormingsstatus. Als in het ZH-PLG maatregelen worden voorgesteld die nog geen onderdeel of niet in lijn zijn met het huidige provinciaal beleid, dan moet dat in het omgevingsbeleid (omgevingsvisie, -programma en/of verordening) worden verwerkt. In dat proces wordt ook een m.e.r.-procedure doorlopen. Eventueel nieuw of aanvullend beleid wordt dus uitvoerig getoetst. De vaststelling van de omgevingsvisie en -verordening is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Gedeputeerde Staten stellen het omgevingsprogramma vast.

De m.e.r.-procedure voor het ZH-PLG zal opgelijnd moeten worden met de procedures die wij voor Ruimtelijke Puzzel en PMIEK moeten doorlopen.

Rol gemeenten en waterschappen in het proces

Gemeenten en Waterschappen hebben een belangrijke rol en verantwoordelijkheid in de gebiedsprocessen. Hierin zien wij de volgende drie stappen om te komen tot goede afspraken en uitvoering:

1. Gemeenten en Waterschappen kunnen deze brief benutten om het toetsbaar voorontwerp ZH-PLG aan te bieden aan hun Raden en Algemene Vergaderingen. Dit geeft ook gelegenheid om bij hen feedback op te halen op het voorontwerp. Met deze stap vragen we geen besluitvorming van Gemeenten en Waterschappen.
2. Het formele vertrekpunt voor een gebiedsverkenning is de startbeslissing. Deze werken we in het najaar per deelgebied uit en maken we formeel onderdeel van de vaststelling van het ZH-PLG in het voorjaar van 2024. Wij vragen gemeenten en waterschappen de startbeslissing vast te stellen in hun Colleges van B en W en in de Dagelijks besturen. Dat geldt ook voor het deelgebiedsprogramma, voorzien eind 2025. We vragen gemeenten en waterschappen dus niet om vaststelling van het ZH-PLG, dat is een verantwoordelijkheid van de provincie.
3. Bij de uitvoering van maatregelen en projecten houden we de reguliere RO bevoegdheden tussen decentrale overheden aan. Het kan dus nodig zijn om als gemeente een bestemmingsplan aan te passen of voor waterschappen om een peilbesluit te nemen.

Financiën

Wij hebben financiële middelen nodig om de transitie van het landelijk gebied in Zuid-Holland mogelijk te maken, waarbij wij uitgaan van een substantiële dekking uit het Transitiefonds.

Wij hebben in het voorontwerp een globale kostenraming aangeleverd van 9 miljard euro die ons in staat stelt om samen met onze gebiedspartners de doelen te behalen. Het betreft een eerste grove indicatie. Dit bedrag kan nog oplopen, of afnemen, afhankelijk van welke maatregelen het Rijk in nationale zin gaat nemen. De kostenraming bestaat uit:

- 4 miljard voor de landschap- en natuurversterking en verbetering van waterkwaliteit;
- 4 miljard voor de verduurzaming van de land- en (glas)tuinbouw;
- 1 miljard voor ingrepen in het toekomstbestendig water- en bodemsysteem.

In onze kostenraming gaan we ervan uit dat praktisch elke hectare in het landelijk gebied van Zuid-Holland te maken krijgt met aanpassingen vanwege één of meerdere opgaven. Grondprijzen liggen, door de schaarse ruimte, gemiddeld hoger dan in de rest van Nederland. De maatregelen die genomen moeten worden, zullen daarom veelal plaatsvinden op relatief dure grond. Daarnaast betreft het voornamelijk wijzigingen in kapitaalintensieve bedrijfsvoeringen van land- en (glas)tuinbouw.

Tot slot

Met het voorontwerp is een belangrijke eerste stap gezet naar een nieuwe balans in het landelijk gebied. Er is nog een flinke weg te gaan die veel van ons en u gaat vragen, want een nieuwe balans in het landelijke gebied vinden kost tijd. Met onze gebiedsgerichte aanpak doen wij een beroep op de specifieke kennis, ervaring en innovatiekracht van onze partners en zetten wij als provincie ook onze kennis, kunde, mensen en middelen in om tot de beste oplossingen te komen. Daar hebben wij elkaar hard voor nodig en dat zal mogelijk nog wel gaan schuren. Het bijeenbrengen van ieders belang is nou eenmaal niet gemakkelijk en gaat niet over één nacht ijs.

Ik hoop dat ik u hiermee voor nu voldoende heb geïnformeerd. We hebben er als Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland alle vertrouwen in dat wij samen met u en onze andere gebiedspartners een nieuwe balans in het landelijk gebied kunnen realiseren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer (DOS-2023-0000337) te vermelden.
Meer informatie www.zuid-holland.nl/contact